

Wykład:

Zmowy cenowe a inflacja

Inflacja - definicja

Inflacja – wzrost ogólnego poziomu cen.

Deflacja – spadek ogólnego poziomu cen.

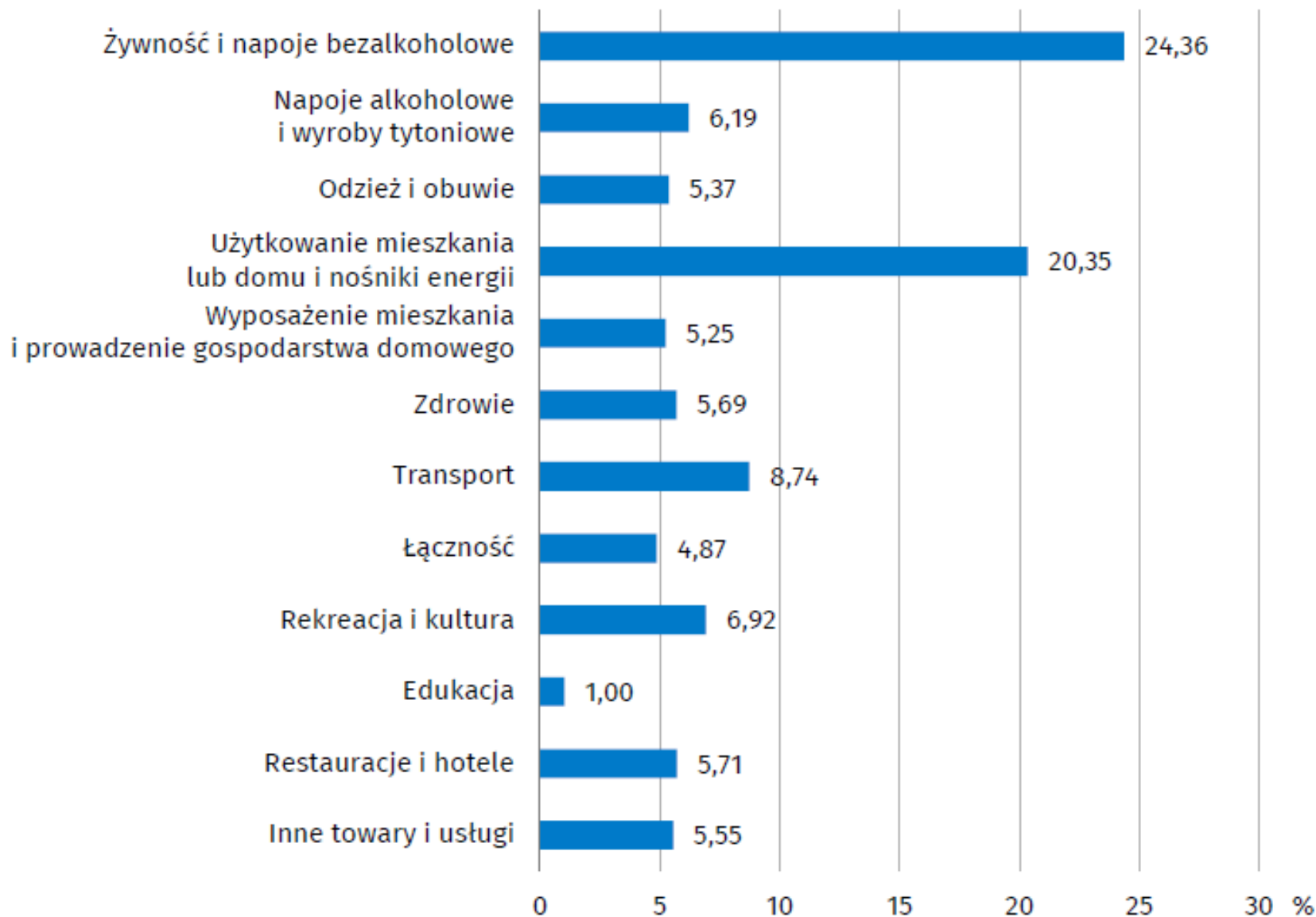
Dezinflacja – spadek tempa inflacji.

Pomiar inflacji

Indeks cen konsumpcyjnych (CPI – Consumer Price Index) – obliczany jest na podstawie obserwacji zmian wytypowanych towarów i usług konsumpcyjnych (od 1500 do 1800), w kilkuset punktach na terenie całego kraju.

System wag stosowany w obliczeniach wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r.

Źródło: GUS.

Rok	Stopa inflacji (CPI) (w %)
2013	0,9
2012	3,7
2011	4,3
2010	2,6
2009	3,5
2008	4,2
2007	2,5
2006	1,0
2005	2,1
2004	3,5
2003	0,8
2002	1,9
2001	5,5
2000	10,1
1999	7,3
1998	11,8
1997	14,9
1996	19,9
1995	27,8
1994	32,2
1993	35,3
1992	43,0
1991	70,3
1990	585,8
1989	251,1

Stopa inflacji w Polsce, 1989-2017

2017	2,0
2016	-0,6
2015	-0,9
2014	0,0

Źródło: GUS.

Denominacja złotego w 1995

10000 zł = 1 nowy zł

=

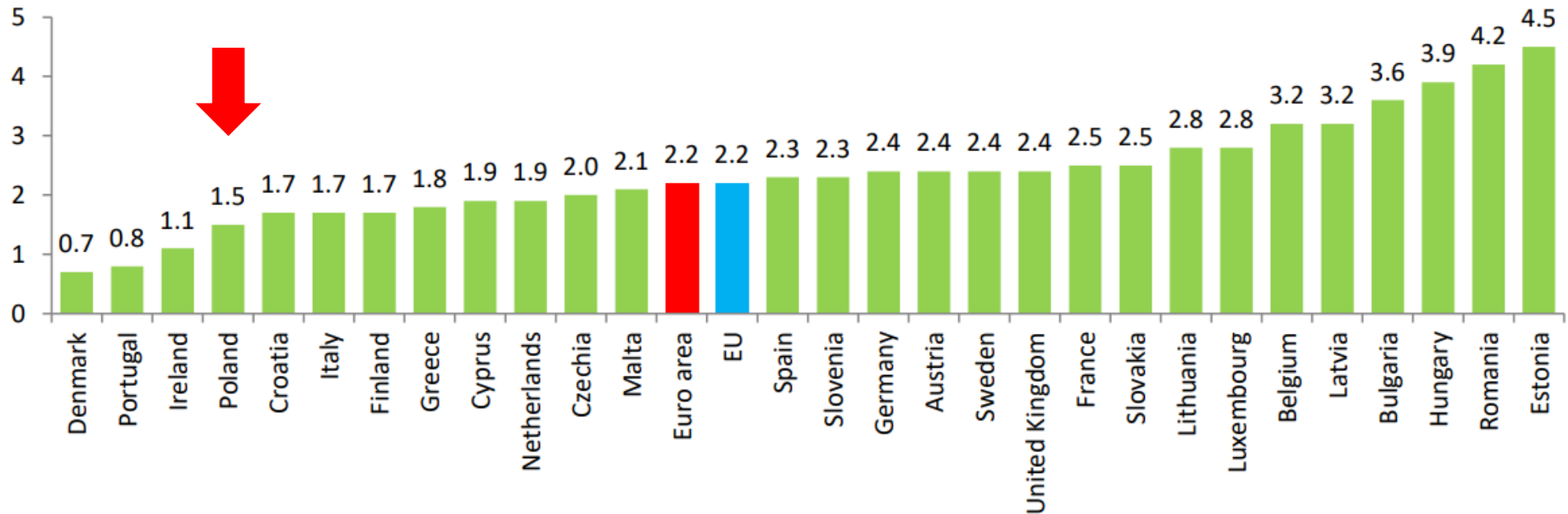

Stopa inflacji (CPI)

Źródło: OECD.

Kraj	2015	2016	2017	Oct-2018
Australia	1,5	1,3	1,9	..
Austria	0,9	0,9	2,1	2,2
Belgium	0,6	2,0	2,1	2,8
Canada	1,1	1,4	1,6	2,2
Chile	4,3	3,8	2,2	2,9
Czech Republic	0,3	0,7	2,5	2,2
Denmark	0,5	0,3	1,1	0,8
Estonia	-0,5	0,1	3,4	4,4
Finland	-0,2	0,4	0,8	1,5
France	0,0	0,2	1,0	2,2
Germany	0,2	0,5	1,7	2,5
Greece	-1,7	-0,8	1,1	1,8
Hungary	-0,1	0,4	2,3	3,8
Iceland	1,6	1,7	1,8	2,8
Ireland	-0,3	0,0	0,3	0,9
Israel	-0,6	-0,5	0,2	1,6
Italy	0,0	-0,1	1,2	1,4
Japan	0,8	-0,1	0,5	1,2
Korea	0,7	1,0	1,9	2,0
Luxembourg	0,5	0,3	1,7	2,0
Mexico	2,7	2,8	6,0	4,9
Netherlands	0,6	0,3	1,4	2,1
New Zealand	0,3	0,6	1,9	..
Norway	2,2	3,6	1,9	3,1
Poland	-0,9	-0,7	2,1	1,9
Portugal	0,5	0,6	1,4	1,0
Slovak Republic	-0,3	-0,5	1,3	2,5
Slovenia	-0,5	-0,1	1,4	2,2
Spain	-0,5	-0,2	2,0	2,3
Sweden	0,0	1,0	1,8	2,3
Switzerland	-1,1	-0,4	0,5	1,1
Turkey	7,7	7,8	11,1	24,5
United Kingdom	0,4	1,0	2,6	2,2
United States	0,1	1,3	2,1	2,5

Stopa inflacji w krajach UE, X 2018

Źródło: Eurostat.

Koszty inflacji (mikro)

- ✓ straty posiadaczy gotówki
- ✓ koszty zmienianych kart dań
- ✓ koszty zdzieranych zelówek
- ✓ straty pożyczkodawców (przy stałym %)
- ✓ straty pożyczkobiorców (przy zmiennym %)
- ✓ straty firm mających słabą pozycję na rynku
- ✓ strata czasu (planowanie, inwestowanie, analizy)
- ✓ straty osób posiadających stałe dochody
- ✓ redystrybucja dochodów
- ✓ taksflacja

Da Grasso
SIĘĆ PIZZERII

Kraków Krowdrza
ul. Gen. A. E. Niła 17
(12) 622 71 80

pon-czw 11.00-23.00
pi-sob 11.00-23.00
nied 12.00-23.00
dewot 0 zł

Do każdej pizzy
1 litr Pepsi za
1,90zł
(w dostawie)

PIZZA
136. Pizze z dodatkami, pieczone na oleju, z serem mozzarella, sosami i dodatkami. W zestawie z orzechową Pepsi i podwójnym ketchupem. **22⁹⁰**

HAMBURGER
137. Szybki kotlet smażony w oleju, z serem mozzarella, dodatkami, sosami i dodatkami. W zestawie z orzechową Pepsi i podwójnym ketchupem. **12⁹⁰**

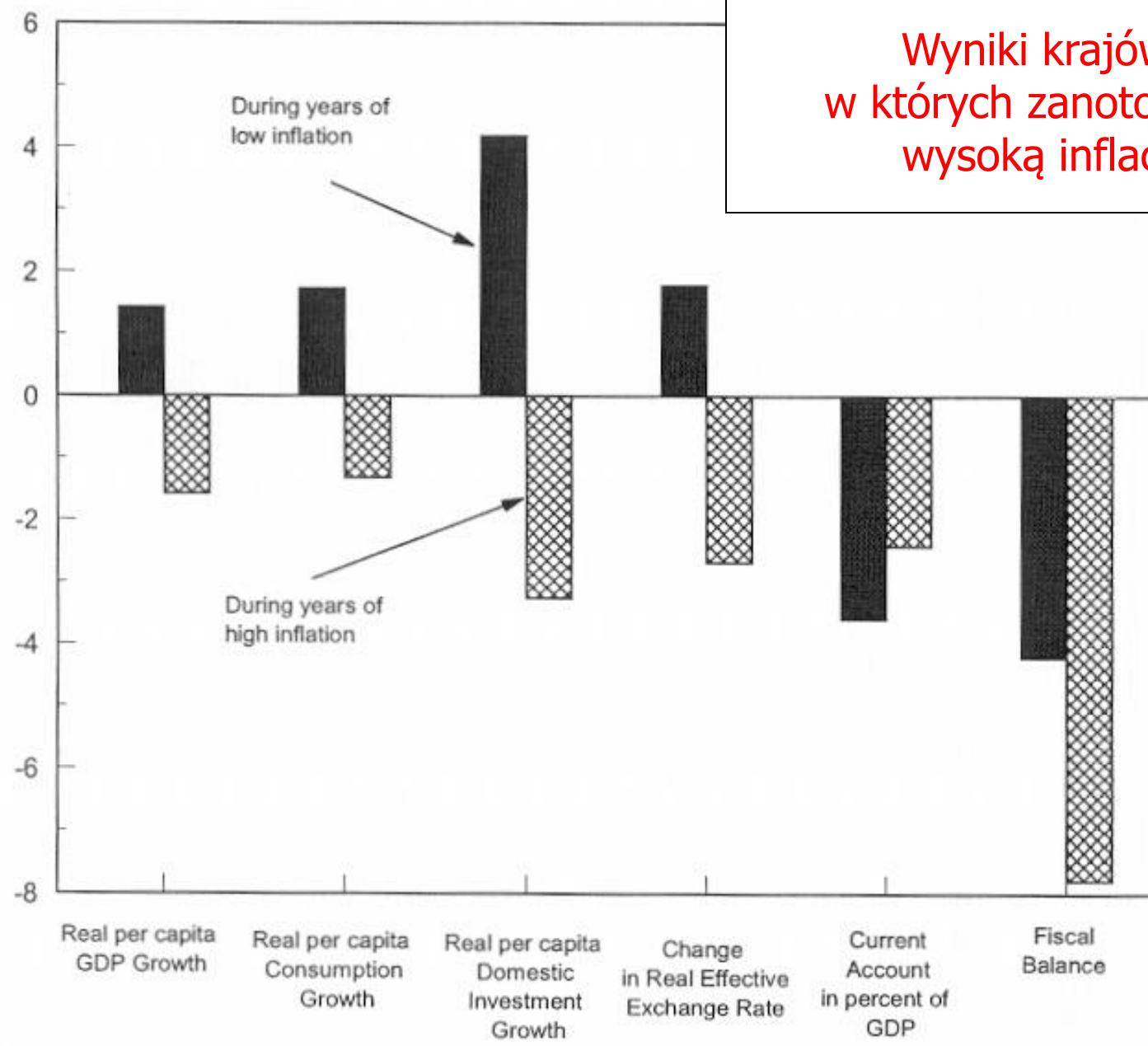
ZEBERKA
138. Szybki kotlet smażony na oleju, z serem mozzarella, dodatkami, sosami i dodatkami. W zestawie z orzechową Pepsi i podwójnym ketchupem. **19⁹⁰**

Stwórz postać Superbohatera Da Grasso
WYGRAJ NOWEGO DO JORKU
DLA DWÓCH OSÓB

Koszty inflacji (makro)

- ✓ spadek dochodów realnych
- ✓ wzrost nominalnych stóp %
- ✓ pojawienie się oczekiwań inflacyjnych
- ✓ zmniejszenie tempa wzrostu gosp. (w długim okresie)
- ✓ brak zaufania do walut

Wyniki krajów,
w których zanotowano
wysoką inflację

Ceny detaliczne towarów i usług konsumpcyjnych (1)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	w zł			<i>in zł</i>		Źródło: GUS.		
Ryż – za 1 kg <i>Rice – per kg</i>	4,63	4,19	4,10	4,27	4,15	3,92	3,79	3,80
Bułka pszenna – za 50 g <i>Wheat roll – per 50 g</i>	0,39	0,40	0,44	0,44	0,43	0,42	0,41	0,41
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg <i>Wheat-rye bread – per 0.5 kg</i>	1,88	1,93	2,21	2,25	2,24	2,20	2,20	2,21
Makaron jajeczny – za 400 g <i>Egg pasta – per 400 g</i>	3,64	3,61	3,71	3,87	3,91	3,87	3,82	3,85
Mąka pszenna – za 1 kg <i>Wheat flour – per kg</i>	1,94	1,92	2,29	2,37	2,49	2,45	2,42	2,47
Kasza pszenna manna – za 1 kg <i>Wheat semolina – per kg</i>	3,58	3,70	4,10	4,18	4,45	4,56	4,58	4,66
Kasza jęczmienna – za 1 kg <i>Pearl-barley groats – per kg</i>	1,82	1,82	2,05	2,18	2,24	2,24	2,19	2,21
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg <i>Beef meat, bone-in (roast beef)</i> – per kg	19,74	20,43	22,23	25,45	26,31	26,20	25,95	26,17
Mięso wołowe bez kości (z udźca) – za 1 kg <i>Beef meat, boneless (gammon)</i> – per kg	25,98	26,67	29,14	33,08	33,47	32,92	32,27	32,51
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	15,20	13,79	14,44	15,62	15,48	14,87	13,98	14,06

Kraje o różnym poziomie inflacji (średnia z lat 2001-2010)

Grupa	Kraje (wskaźnik inflacji; w %)
Grupa I. Najniższa inflacja	Japonia (-0,3%), Szwajcaria (0,9%), Szwecja (1,5%), Niemcy (1,6%), Finlandia (1,7%), Austria (1,9%), Francja (1,9%)
Grupa II. Średnia inflacja	Norwegia (2,0%), Kanada (2,0%), Dania (2,0%), Belgia (2,1%), Wielka Brytania (2,1%), Holandia (2,1%), Izrael (2,2%), Włochy (2,2%)
Grupa III. Najwyższa inflacja	Irlandia (2,3%), USA (2,4%), Portugalia (2,5%), Nowa Zelandia (2,7%), Hiszpania (2,8%), Australia (3,0%), Korea Płd. (3,2%), Grecja (3,4%)

Polska 2,8

Inflacja a funkcjonowanie rynku

Grupa państw	Dominacja rynku*	Efektywność polityki antymonopolowej **
Grupa I. Najniższa inflacja	5,3	5,3
Grupa II. Średnia inflacja	4,9	5,1
Grupa III. Najwyższa inflacja	4,2	4,7

Polska [4,2; 4,3]

**skala 7-punktowa, na której 1 oznacza, że działalność gospodarcza została zdominowana przez niewielką liczbę grup biznesowych, a 7, że wiele firm ma wpływ na funkcjonowanie gospodarki;*

***skala 7-punktowa, na której 1 oznacza, że polityka antymonopolowa nie promuje konkurencji, a 7, że efektywnie promuje konkurencję.*

Inflacja a łapówki, transparentność polityki i efektywność systemu prawnego

Grupa państw	Nieregularne płatności i łapówki*	Transparentność polityki rządu**	Efektywność systemu prawnego***
Grupa I. Najniższa inflacja	6,1	5,3	5,3
Grupa II. Średnia inflacja	5,8	4,9	4,8
Grupa III. Najwyższa inflacja	5,3	4,7	4,2

Polska [4,9; 3,7; 3,1]

**skala 7-punktowa, na której 1 oznacza bardzo częste przypadki nieregularnych płatności i łapówek, a 7 brak takich sytuacji;*

***skala 7-punktowa, na której 1 oznacza, że uzyskanie informacji o zmianach polityki rządu jest niemożliwe, a 7, że jest bardzo łatwe;*

****skala 7-punktowa, na której 1 oznacza, że w zakresie rozwiązywania sporów biznesowych system prawny jest wyjątkowo nieefektywny, a 7, że jest wyjątkowo efektywny.*

Inflacja a korupcja i zaufanie do polityków

Grupa państw	Corruption Perceptions Index (TI)	Control of Corruption (WGI)	Zaufanie do polityków*
Grupa I. Najniższa inflacja	8,3	1,8	4,4
Grupa II. Średnia inflacja	7,6	1,5	4,1
Grupa III. Najwyższa inflacja	6,8	1,2	3,3

Polska [5,5; 0,4; 2,5]

**skala 7-punktowa, na której 1 oznacza bardzo niski poziom zaufania, a 7 bardzo wysoki poziom zaufania.*

Inflacja a przestępczość

Grupa państw	Koszty przestępczości pospolitej dla biznesu*	Koszty przestępczości zorganizowanej dla biznesu*
Grupa I. Najniższa inflacja	5,8	6,3
Grupa II. Średnia inflacja	5,5	5,8
Grupa III. Najwyższa inflacja	5,2	5,9

Polska [5,3; 5,7]

**skala 7-punktowa na której 1 oznacza znaczące koszty, a 7 brak kosztów*

Inflacja a stopy procentowe

Grupa państw	Średnia stopa inflacji 2001-2010	Stopy procentowe krótkoterminowe (3 miesięczne)	Stopy procentowe długoterminowe (10 letnie)
Grupa I. Najniższa inflacja	1,3	2,2	3,5
Grupa II. Średnia inflacja	2,1	3,4	4,5
Grupa III. Najwyższa inflacja	2,8	3,7	4,9

Polska [2,8; 6,5; ...]

Hipoteza Fishera – wzrost inflacji o 1 punkt procentowy powinien doprowadzić do wzrostu nominalnych stóp procentowych również o 1 p.p.

Kartel / *cartell*

Kartel - oznacza porozumienie lub praktyki uzgodnione co najmniej dwóch konkurentów, mające na celu koordynację ich zachowań konkurencyjnych na rynku lub wpłynięcie na istotne czynniki konkurencji poprzez praktyki takie, jak: **ustalanie lub koordynacja cen** nabycia lub sprzedaży bądź innych warunków transakcji, **podział poziomu produkcji lub sprzedaży, podział rynków i klientów** (w tym zmowa przetargowa), **ograniczenia związane z przywozem lub wywozem** lub działania antykonkurencyjne skierowane przeciwko innym konkurentom.

Źródło: EC.

Kary w Europie za łamanie prawa antymonopolowego

Year	Amount in €*)
1990 - 1994	539 691 550
1995 - 1999	292 838 000
2000 - 2004	3 462 421 100
2005 - 2009	9 414 012 500
2010 - 2014	7 917 218 674
++2015 - 2018++	6 837 911 000
total	28 464 092 824

Źródło: EC.

Kartel producentów samochodów ciężarowych

Daimler AG , Paccar Inc.'s DAF and other truckmakers agreed to pay European Union regulators a record **2.93 billion euros** (\$3.23 billion) in fines for fixing prices of medium- and heavy-duty vehicles over **14 years**.

Daimler got the largest penalty of **1.01 billion euros** and DAF will pay **752.7 million euros** as part of a settlement with the European Commission that cut potential fines. Volvo AB and its Renault trucks brand face a **670.4 million-euro** fine and CNH Industrial NV'S Iveco will pay **494.6 million euros**.

Starting in 1997 with a meeting of senior managers in a Brussels hotel, the companies set the factory price of trucks and coordinated the timing and the passing-on of costs for new emissions technologies, the EU said.

10 najwyższych kar w Europie nałożonych na kartele

Year	Case name	Amount in €*
2016/2017	Trucks	3 807 022 000
2012	TV and computer monitor tubes	1 409 588 000
2013/2016	Euro interest rates derivatives (EIRD)**	1 310 039 000
2008	Carglass	1 185 500 000
2014	Automotive bearings	953 306 000
2007	Elevators and escalators	832 422 250
2001	Vitamins	790 515 000
2010/2017	Airfreight (incl. re-adoption)	785 345 000
++2013/2015++	Yen interest rate derivatives (YIRD)	669 719 000
2007/2012	Gas insulated switchgear (incl. re-adoption)	675 445 000

Źródło: EC.

10 najwyższych kar w Europie nałożonych na poszczególne firmy

Year	Undertaking	Case	Amount in €*
2016	Daimler	Trucks	1 008 766 000
++2017++	Scania	Trucks	880 523 000
2016	DAF	Trucks	752 679 000
2008	Saint Gobain	Carglass	715 000 000
2012	Philips	TV and computer monitor tubes	705 296 000 of which 391 940 000 jointly and severally with LG Electronics
2012	LG Electronics	TV and computer monitor tubes	687 537 000 of which 391 940 000 jointly and severally with Philips
2016	Volvo/Renault Trucks	Trucks	670 448 000
2016	Iveco	Trucks	494 606 000
2013	Deutsche Bank	Euro interest rate derivatives (EIRD)	465 861 000
2001	F. Hoffmann-La Roche	Vitamins	462 000 000

Kara 3 mld USD dla firmy farmaceutycznej GlaxoSmithKline

2 lipca 2012 roku GlaxoSmithKline przyznało się do oszustw przy promocji leków recepturowych na rynku amerykańskim, przepisywania leków na schorzenia niezwiązane z ich oryginalnym przeznaczeniem oraz korupcji w środowisku lekarskim. Sprawa dotyczyła m.in. leków Avandia, Paxil i Wellbutrin. Jednocześnie firma zgodziła się zapłacić karę finansową w wysokości **3 mld dolarów** (będącą najwyższą do tej pory karą w przemyśle farmaceutycznym).

Glaxo promowało lekarstwa do stosowania w przypadkach, w których nie zostały zaaprobowane w USA, i ukrywało możliwe skutki uboczne. Od 2001 do 2007 r. nie informowało, że Avandia, najpopularniejszy w Ameryce lek na cukrzycę, zwiększa ryzyko zawału serca. W Europie w 2010 r. Avandia została z tego powodu wycofana ze sprzedaży.

Kara 3 mld USD dla firmy farmaceutycznej GlaxoSmithKline (c.d.)

Według federalnych oficerów śledczych, GlaxoSmithKline:

- ✓ rutynowo przekupywał lekarzy luksusowymi wakacjami i opłacał wykłady;
- ✓ fabrykował dane dotyczące bezpieczeństwa leku i okłamywał FDA;
- ✓ oszukiwał na miliardy dolarów Medicare i Medicaid;
- ✓ oszukiwał regulatorów na temat skuteczności swoich leków;
- ✓ polegał na zwodniczych praktykach, by zarobić miliardy dolarów, sprzedając potencjalnie niebezpieczne dla pacjentów leki.

Kartel producentów płyt kartonowo-gipsowych

Francuska firma Lafarge SA, światowy lider pod względem produkcji cementu otrzymał karę **250 mln euro** za zмовę cenową na rynku płyt kartonowo-gipsowych.

Zmowa trwała minimum 4 lata.

Uczestniczyły w niej m.in. firmy BPB Ltd. i Knauf.

Kartel producentów szyb samochodowych

Kara za zмовę cenową, nałożona przez Komisję Europejską na francuskiego producenta szyb samochodowych Saint-Gobain wyniosła **896 mln euro**.

Firma Saint-Gobain dostała tak wysoką karę, bo już wcześniej w latach 1984 i 1988 została uznana winną tworzenia kartelu producentów szyb.

W zмовie cenowej uczestniczyły jeszcze firmy Asahi/AGC Flat Glass (kara **113,5 mln euro**), Pilkington (**370 mln euro**) i Soliver (**4,4 mln euro**).

Kartel producentów telewizorów i monitorów

Komisja Europejska nałożyła na sześciu producentów telewizorów i monitorów, w tym Philipsa, LG i Samsunga, **1,47 miliarda euro** kary za znowę cenową.

Samsung, Philips, LG, Panasonic, Toshiba i Technicolor (wcześniej Thomson) wchodziły w skład dwóch karteli, odpowiedzialnych za znowy cenowe w latach 1996-2006. Jeden z nich działał na rynku telewizorów kineskopowych, drugi natomiast zajmował się monitorami. W obydwu działała również chińska firma Chunghwa, ale została zwolniona z kary finansowej, bo sama dostarczyła Komisji Europejskiej informacje na temat znowy cenowej. Dzięki współpracy z KE, Samsung, Philips i Technicolor otrzymały kary zmniejszone odpowiednio do ich pomocy w śledztwie.

Kartel producentów telewizorów i monitorów c.d.

Obydwa kartele działały w skali globalnej. Poza ustalaniem cen zajmowały się między innymi także regulowaniem podziału udziałów w rynku, wielkości produkcji i wymianą istotnych informacji. Działania obydwu grup były planowane przez menedżerów najwyższego szczebla podczas tak zwanych „zielonych spotkań” - od tego, że po nich uczestnicy najczęściej wspólnie grali w golfa.

Największą karę otrzymał Philips - 313 milionów euro indywidualnie oraz kolejne 392 miliony euro wspólnie z LG. 295 milionów euro kary indywidualnej otrzymało LG, a Panasonic (dodatkowo prawie 95 milionów euro kary łącznej z Toshiba) i Samsung odpowiednio 157 oraz 151 milionów euro.

Kartele w branży drogeryjnej

Przez trzy lata sześć czołowych firm branży drogeryjnej wymieniało się informacjami na temat polityki cenowej. Za naruszenie prawa antymonopolowego muszą zapłacić w sumie prawie **40 mln euro**.

Przedstawiciele Beiersdorf (Nivea), L'Oréal, GlaxoSmithKline (Aquafresh, Odol), niemieckiego producenta środków czystości Erdal-Rex oraz Procter & Gamble (Ariel, Pampers) i należącego do niego Gillette **w ramach specjalnej grupy roboczej konsultowali planowane podwyżki cen, rabaty uzyskiwane u detalistów oraz informowali o postępach w negocjacjach z poszczególnymi sprzedawcami**. Choć nie jest to klasyczny przykład kartelu czy zмовy cenowej, to według niemieckiego urzędu antymonopolowego firmy działały na niekorzyść konkurencji.

Kartel czekoladowy

Niemiecki urząd ds. konkurencji nałożył ponad **60 mln euro kary** na największe koncerny spożywcze za znowę cenową i sztuczne zawyżanie cen czekolady. Wśród ukaranych są Nestle, Ritter i Kraft.

Śledztwo w sprawie sztucznego zawyżania cen wyrobów czekoladowych trwało od 2008 roku. Zapoczątkowało je zgłoszenie do urzędu firmy Mars GmbH, która także brała udział w znowie, ale ponieważ wykazała się obywatelską postawą, urząd postanowił jej nie karać.

- W 2007 roku ceny mleka i kakao mocno wzrosły, dlatego firmy chciały mieć pewność, że przerzucą te dużo wyższe koszty na konsumentów. Dlatego **konkurencja między poszczególnymi graczami szybko została przerwana, a produkty znacznie podrożały** - komentuje Andreas Mundt, prezes agencji antymonopolowej. **W 2008 roku ceny czekolady w Niemczech poszły średnio w górę o 15-25 proc.**

Prawo antymonopolowe

Prawo, którego zadaniem jest ochrona konkurencji przed negatywnymi działaniami uczestników rynku.

Określa ono warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów (dokonywanej w interesie publicznym). Reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję (czyli porozumieniom ograniczającym konkurencję i nadużywanie pozycji dominującej), a także praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów i antykonkurencyjnym koncentracjom (łączeniu się) przedsiębiorców.

Prawo antymonopolowe wskazuje również organy odpowiedzialne za organizację ochrony konkurencji i konsumentów – m.in. uprawnienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Inspekcji Handlowej i rzeczników konsumentów. Reguluje także tryb postępowania antymonopolowego i kary przewidziane za naruszenie tego prawa.

Do prawa antymonopolowego można również zaliczyć przepisy regulujące postępowanie w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

UOKiK – wybrane decyzje w 2012 r.

Branża	Liczba spraw	Przykłady decyzji
usługi IT, internet i telewizja	19	<ul style="list-style-type: none">• zgoda na przejęcie przez Asseco Poland kontroli nad Centrum Komputerowym ZETO (decyzja DKK-14/2012)• zgoda na przejęcie przez MIH Allegro B.V. kontroli nad Agito (decyzja DKK-20/2012)• zgoda na przejęcie przez Multimedia Polska kontroli nad Stream Communications (decyzja DKK-32/2012)• zgoda na przejęcie przez Asseco Poland kontroli nad Sygnity (decyzja DKK-62/2012)• zgoda na przejęcie przez Groupe Canal+ kontroli nad N-Vision BV (decyzja DKK-93/2012)

Panie Verley - przeprasiny nie przyjęte!!! Jako abonent "n" za oglądanie tego co chce z Ligi Mistrzów płaciłem 48,00 zł. Teraz w "nc" muszę zapłacić 129 zł (w tym 10 zł za dekodery). Oznacza to podwyżkę o 170%. W swoim liście piszesz Pan, że ... „Cenimy lojalność Abonentów, którzy są z nami od lat i dołożymy wszelkich starań, żeby oferty składane po zakończeniu obecnych umów możliwie najlepiej odpowiadały Państwa oczekiwaniom”. I pytam się Panie Verley, jakież to starania Pan ześ dołożył, bo podwyżka o 170% nijak nie odpowiada moim oczekiwaniom. Natychmiast składam wypowiedzenie umowy!!!

Od czasu startu nc+, platforma straciła około 300 tys. abonentów.

Rodzaje inflacji - wg przyczyn

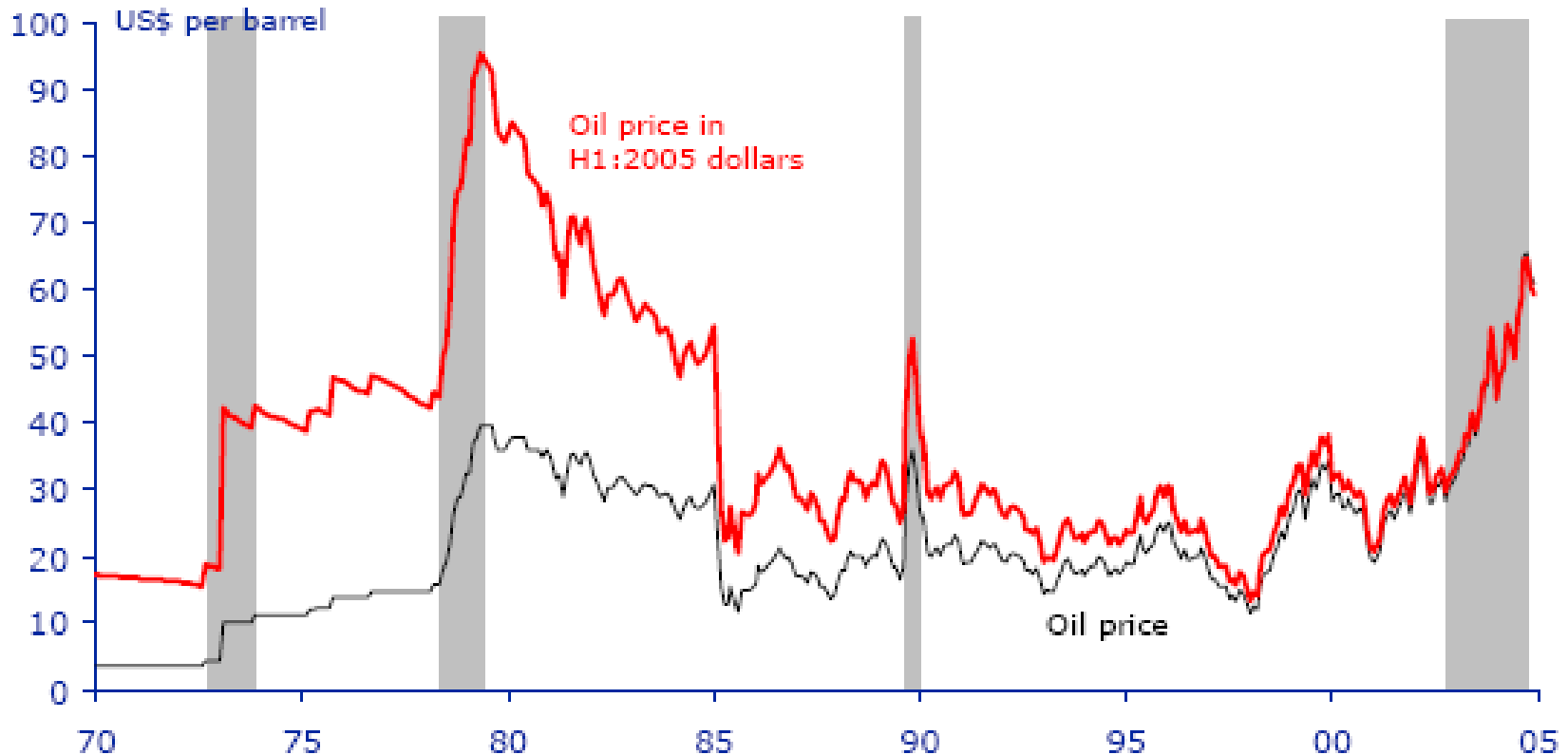
Inflacja ciągniona przez popyt (*demand-pull inflation*) - występuje wtedy, gdy całkowita wielkość planowanych wydatków wzrasta szybciej niż całkowita wielkość produkcji.

Inflacja pchana przez koszty (*cost-push inflation*) - występuje wtedy, gdy cena jednego lub kilku zasobów ulega zwiększeniu oraz w sytuacji, gdy nałożone są **ograniczenia na podaż jednego lub kilku zasobów**.

Inflacja strukturalna (*structural inflation*) - występuje wtedy, gdy producenci nie są w stanie nadążyć za zmianami struktury popytu i pojawiają się niedobory najbardziej poszukiwanych produktów.

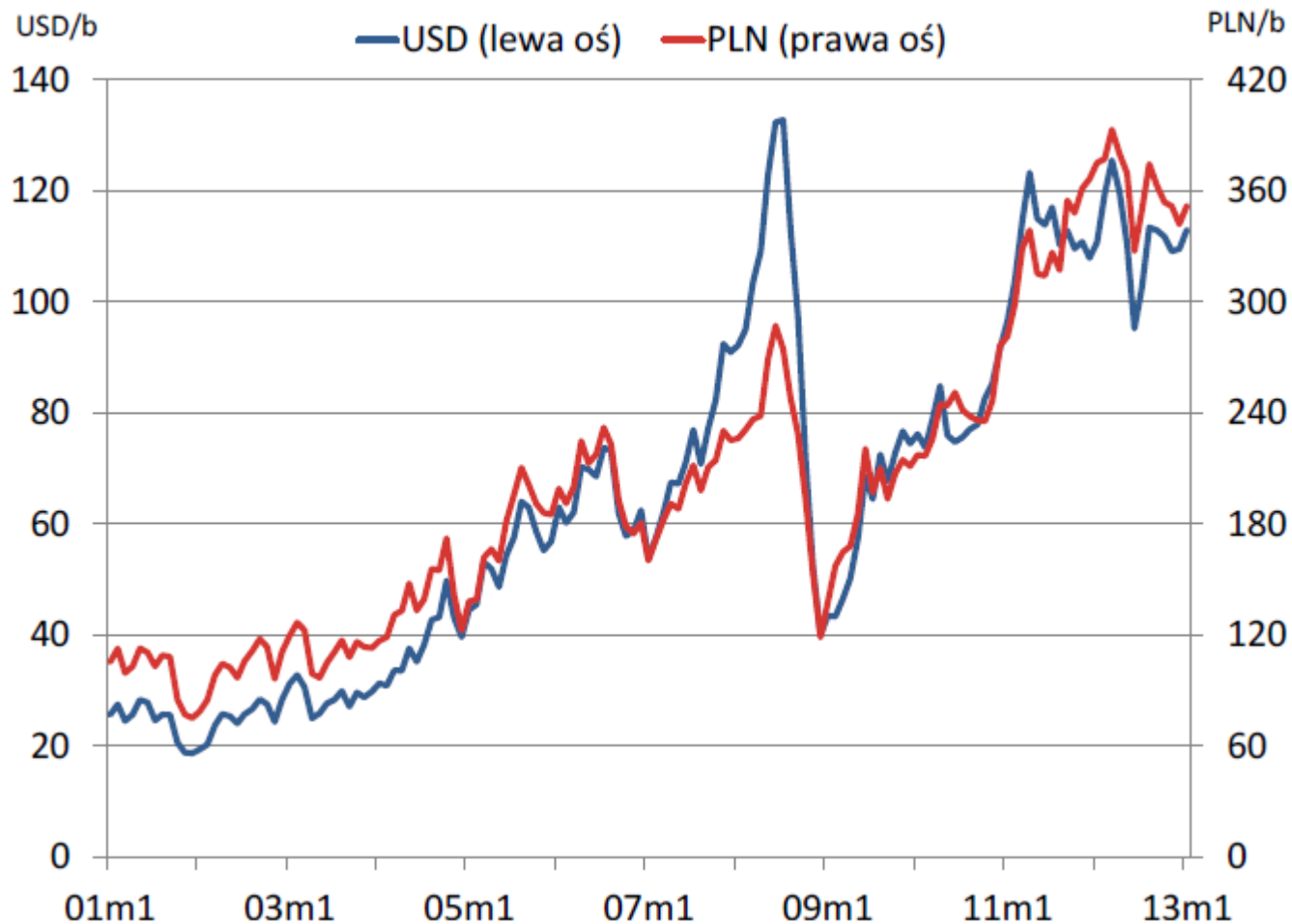
Zmiana cen nominalnych i realnych ropy naftowej

Nominal and real oil price

Note: Oil price is West Texas Intermediate
Source: Thomson Financial Datastream; US Bureau of Labor Statistics; Economics@ANZ.

Ceny ropy naftowej Brent w USD i PLN

2003				2004				2005				2006				2007				2008				2009				2010				2011			
I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
0,5	0,5	0,8	1,5	1,6	3,3	4,5	4,4	3,6	2,3	1,6	1,1	0,6	0,8	1,4	1,3	2,0	2,4	2,0	3,5	4,1	4,3	4,7	3,8	3,3	3,7	3,5	3,3	3,0	2,3	2,2	2,9	3,8	4,6	4,1	4,6

Kartel OPEC

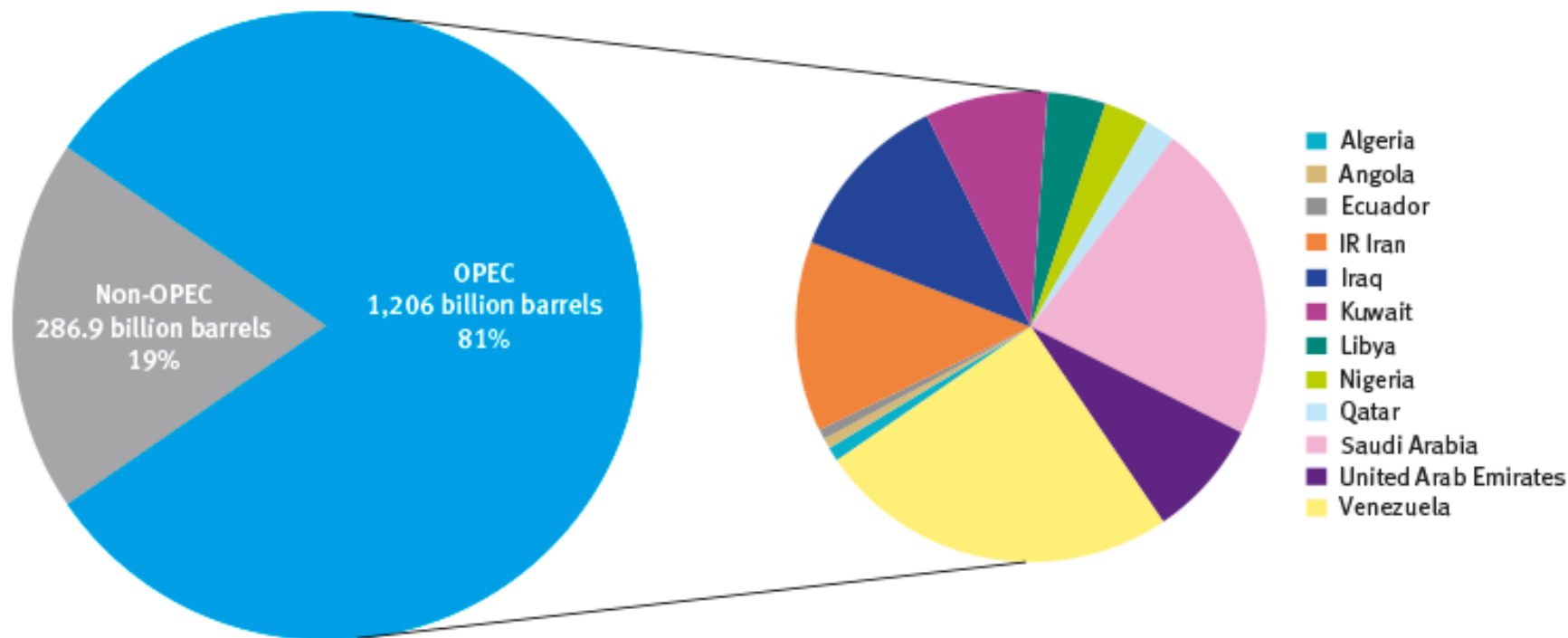
OPEC (Organization of the Petroleum Exporting Countries) to Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową z siedzibą w Wiedniu.

Celem organizacji jest kontrolowanie światowego wydobycia ropy, poziomu cen i opłat eksploatacyjnych.

Utworzona została w 1960 r. w Bagdadzie. Wzrost znaczenia OPEC przypada na okres kryzysu naftowego lat 1973-1974 kiedy to organizacja wielokrotnie podwyższała światowe ceny ropy naftowej.

Do OPEC obecnie należą (w nawiasie rok przystąpienia): 1. Algieria (1969), 2. Arabia Saudyjska (1960), 3. Indonezja (1962), 4. Irak (1960), 5. Iran (1960), 6. Katar (1961), 7. Kuwejt (1960), 8. Libia (1962); 9. Nigeria (1971), 10. Wenezuela (1960), 11. Zjednoczone Emiraty Arabskie (1967).

Udział OPEC w światowych rezerwach ropy

OPEC proven crude oil reserves, at end of 2014 (billion barrels, OPEC share)

Venezuela	299.95	24.9%	Iraq	143.07	11.9%	Libya	48.36	4.0%	Algeria	12.20	1.0%
Saudi Arabia	266.58	22.1%	Kuwait	101.50	8.4%	Nigeria	37.07	3.1%	Angola	8.42	0.7%
IR Iran	157.53	13.1%	UAE	97.80	8.1%	Qatar	25.24	2.1%	Ecuador	8.27	0.7%

Source: OPEC Annual Statistical Bulletin 2015.

Eksport krajów OPEC (w mln USD)

	2013	2014	2015	2016	2017
Algeria	44,462	40,628	21,742	18,643	22,353
Angola	65,965	56,614	31,509	25,691	31,550
Ecuador	14,107	13,276	6,660	5,459	6,914
Equatorial Guinea	12,119	11,058	5,911	4,352	4,689
Gabon	7,691	6,912	3,740	3,128	3,695
IR Iran	61,923	53,652	27,308	41,123	52,728
Iraq	89,403	84,303	49,211	43,684	59,730
Kuwait	107,543	94,324	48,444	41,461	50,683
Libya	44,445	20,357	10,973	9,313	15,014
Nigeria	90,546	78,053	41,818	27,788	38,607
Qatar	62,519	56,912	28,513	22,958	35,496
Saudi Arabia	321,888	284,558	152,910	136,194	159,742
United Arab Emirates	85,640	88,855	53,836	45,559	65,641
Venezuela	88,753	74,714	37,236	26,473	31,449
OPEC	1,097,004	964,215	519,811	451,826	578,292

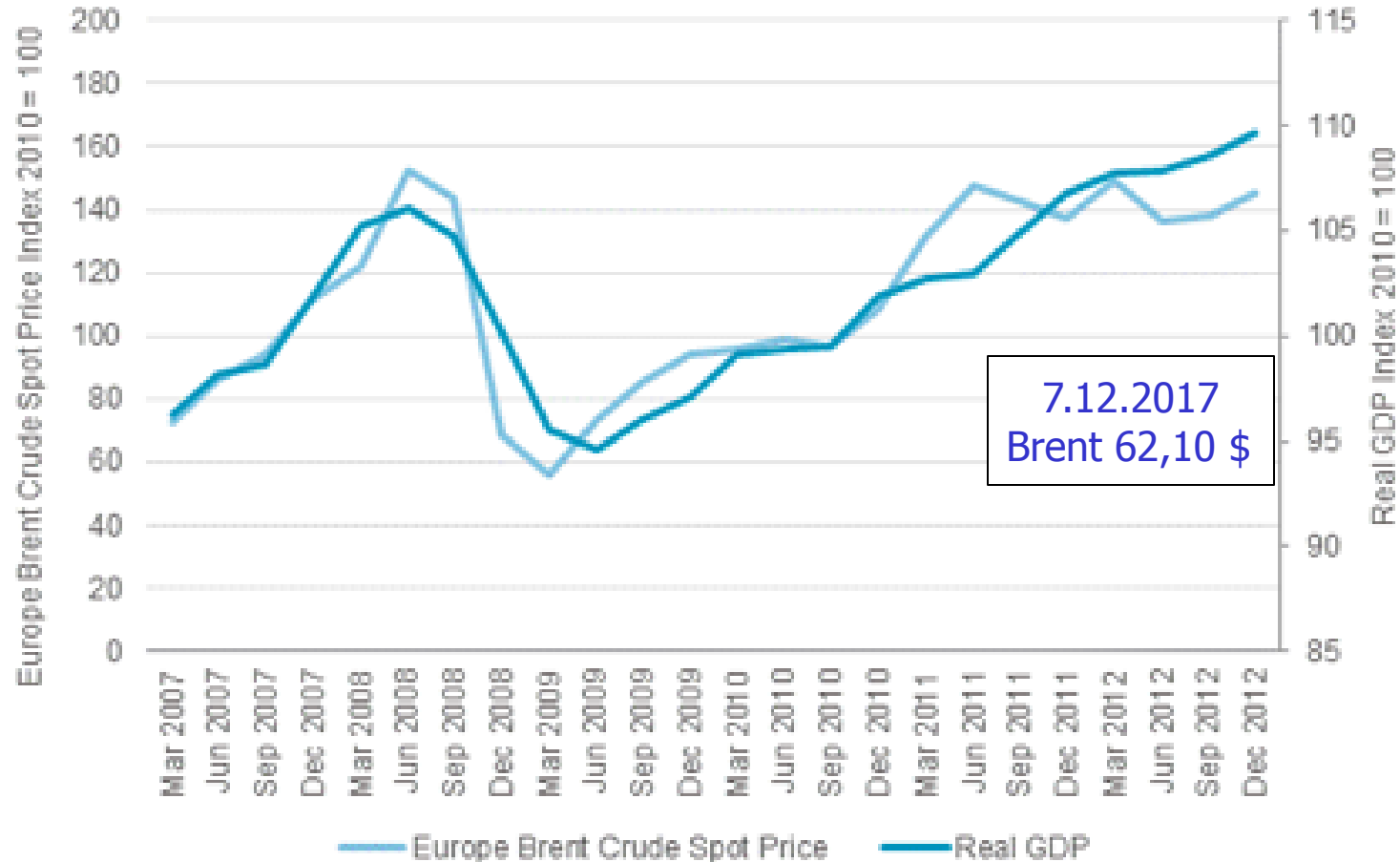
Źródło: OPEC.

Relacje USA - Rosja

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rosja – produkcja ropy (tys. baryłek dziennie)	10044	9950	10139	10366	10516	10640	10777	10838	11009	11269	11257
USA – produkcja ropy (tys. baryłek dziennie)	6860	6784	7260	7556	7861	8904	10069	11644	12750	12366	13057

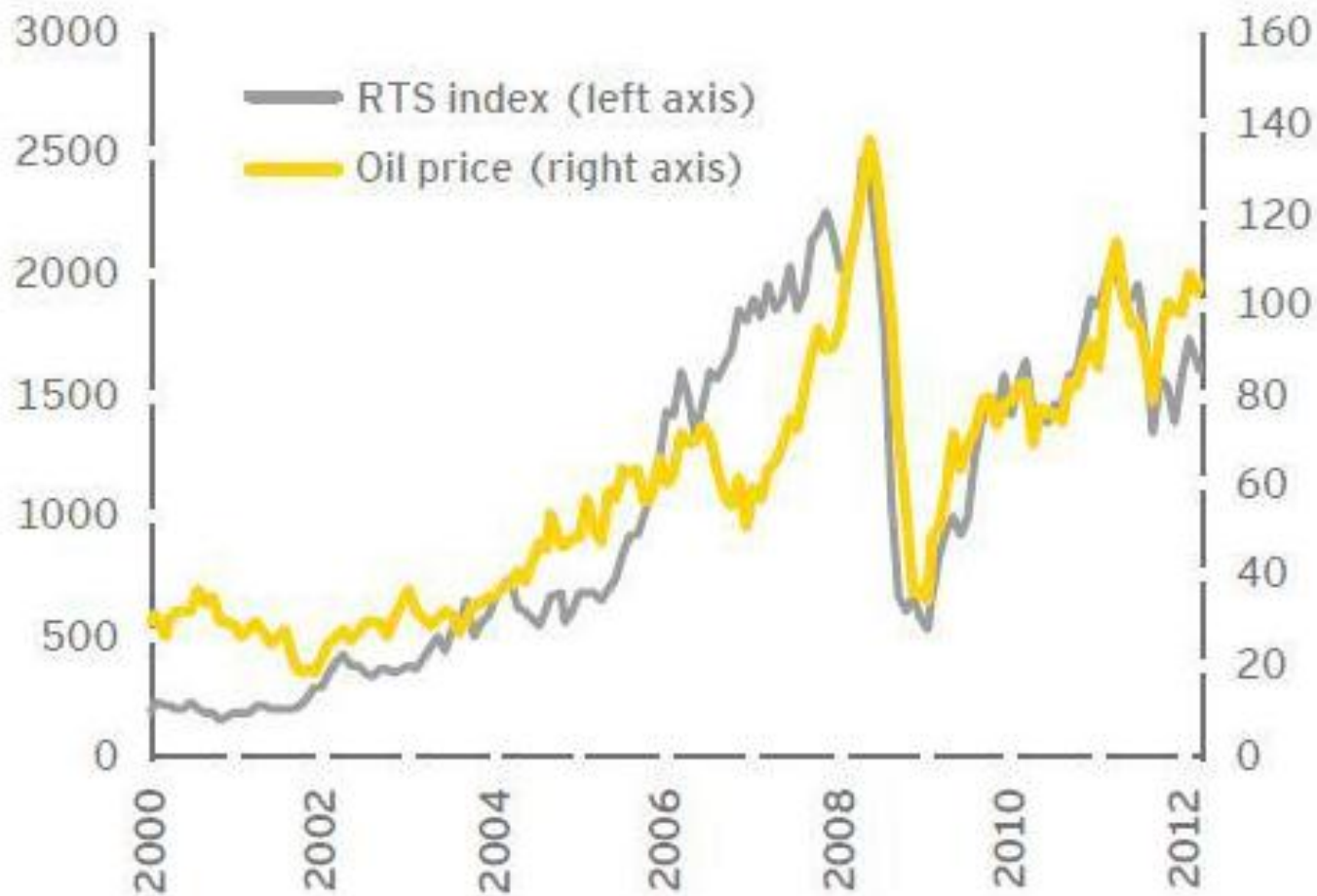
Ceny ropy a PKB w Rosji

PKB Rosji:
 1997: 404,9 mld USD
 1998: 271,0 mld USD
 1999: 195,9 mld USD

PKB Rosji:
 2008: 1660,8 mld USD
 2009: 1222,6 mld USD
 2013: 2096,8 mld USD
 2014: 1860,6 mld USD
 2015: 1331,2 mld USD

Ceny ropy a indeks giełdowy RTS

7.12.2017
RTS 1120

7.12.2017
Brent 62,10 \$

Ceny ropy a kurs rubla

7.12.2017
Brent 62,10 \$

7.12.2017
USD-RUB 59,18

Irak

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Irak – produkcja ropy (tys. baryłek dziennie)	2610	2613	2522	2116	1344	2030	1833	1999

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Irak – produkcja ropy (tys. baryłek dziennie)	2143	2428	2452	2490	2801	3116	3141	3285

Stwierdzone zasoby ropy naftowej 150,0 mld baryłek (5. m. na świecie), [BP Energy 2015].